

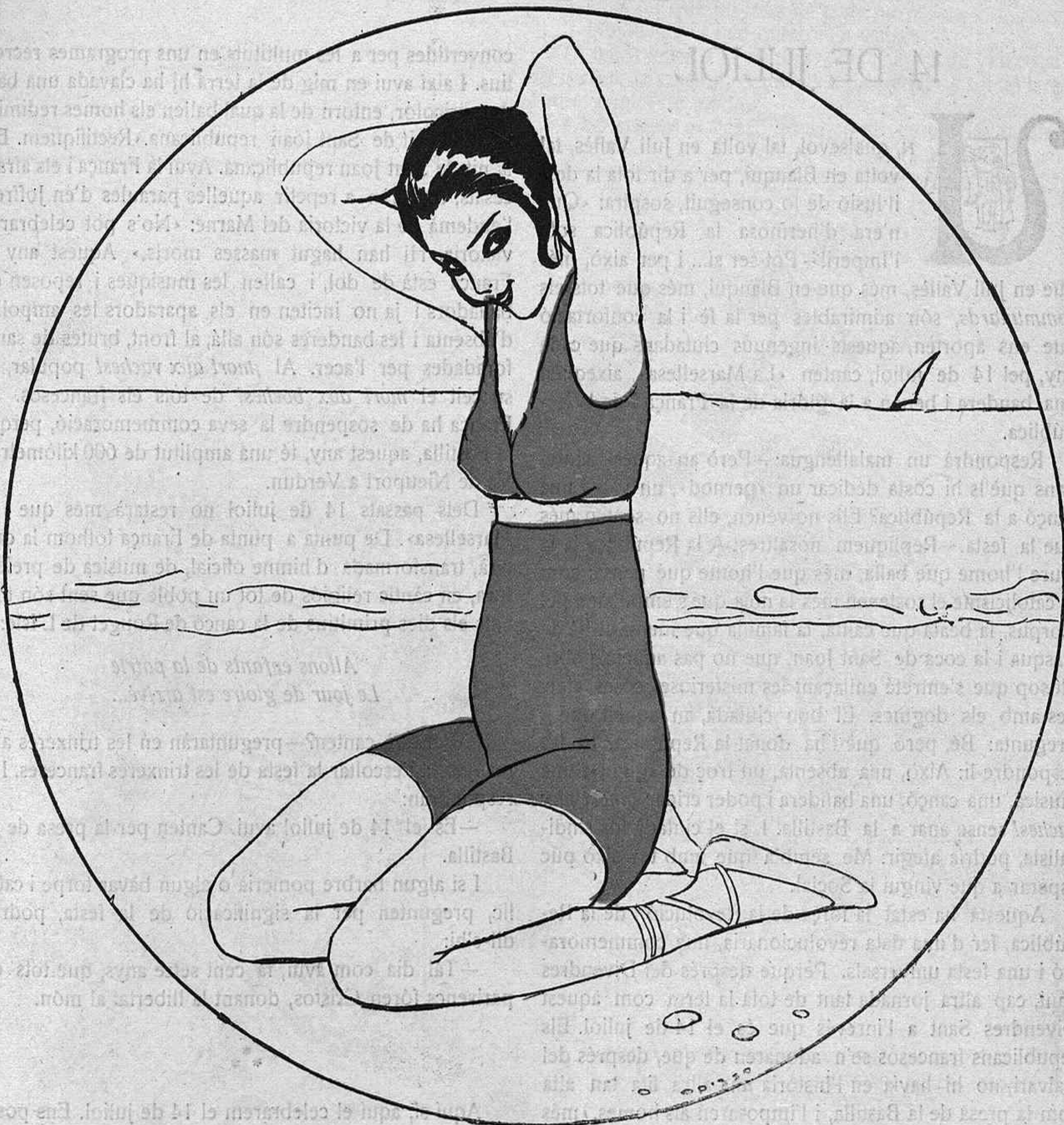
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1907 Any XXXVII
BARCELONA 16 DE JULIOL DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims Atrassats: 20

Sirena jove de la Mar Vella

CRÒNICA

14 DE JULIOL

UN, qualsevol, tal volta en Juli Vallès, tal volta en Blanqui, per a dir tota la desil·lusió de lo conseguit, sospira: «Que n'era d'hermosa la República sota l'Imperi!» Pot-ser sí... i per això, més que en Juli Vallès, més que en Blanqui, més que tots els *communards*, són admirables per la fè i la confortació que ens aporten, aquests ingenuus ciutadans que cada any, pel 14 de juliol, canten «La Marsellesa», aixequen una bandera i beuen a la gloria de la França i de la República.

Respondrà un malallengua:—Però an aquests ciutadans què'ls hi costa dedicar un «pernod», un vals i una cançó a la República? Ells no veuen, ells no senten més que la festa.—Repliquem nosaltres: A la República la fa viure l'home que balla, més que l'home que pensa; com al catolicisme el sostenen més la noia que s'empolaina pel Corpus, la beata que canta, la família que menja el bè de Pasqua i la coca de Sant Joan, que no pas aqueix pobre filòsof que s'entreté enllaçant les misterioses coses eternes amb els dogmes. El bon ciutadà, an aquell que li pregunta: Bé, però què t'ha donat la República? Podrà respondre-li: Això, una absenta, un troç de «gigot», una música, una cançó, una bandera i poder cridar *mort aux vaches!* sense anar a la Bastilla. I si el ciutadà fós sindicalista, podria afegir: Me sembla que amb tot això puc esperar a que vingui la Social.

Aquesta ha estat la força de la Revolució i de la República, fer d'una data revolucionaria, una commemoració i una festa universals. Perque després del Divendres Sant, cap altra jornada tant de tota la terra com aquest Divendres Sant a l'inrevés que és el 14 de juliol. Els republicans francesos se'n adonaren de que, després del Calvari, no hi havia en l'història una altra fita tan alta com la presa de la Bastilla, i l'imposaren als homes, més no a la manera austera de la tradició republicana, sinó agafant de les religions aquell sensualisme que les ha

convertides per a les multituds en uns programes recreatius. I així avui en mig de la terra hi ha clavada una bandera tricolor, entorn de la qual ballen els homes redimits.

Es la nit de Sant Joan republicana. Rectifiquem. Era la nit de Sant Joan republicana. Avui la França i els afrancesats, tornaran a repetir aquelles paraules d'en Joffre a l'endemà de la victòria del Marne: «No's pot celebrar la victòria. Hi han hagut masses morts.» Aquest any la França està de dol, i callen les músiques i reposen els balladors i ja no inciten en els aparadors les ampolles d'absenta i les banderes són allà, al front, brutes de sang, foradades per l'acer. Al *mort aux vaches!* popular, ha succeït el *mort aux boches!* de tots els francesos. La França ha de suspendre la seva commemoració, perque la Bastilla, aquest any, té una amplitud de 600 kilòmetres. Va de Nieuport a Verdun.

Dels passats 14 de juliol no restarà mes que «La Marsellesa». De punta a punta de França tothom la cantarà, transformada d'himne oficial, de música de prefectura, en càntic religiós de tot un poble que sent són tornats els dies primitius de la cançó de Rouget de L'Isle:

*Allons enfants de la patrie
Le jour de gloire est arrivé...*

—Per què canten?—preguntaran en les trinxeres alemanyes, a l'escotar la festa de les trinxeres franceses. I se respondran:

—Es el 14 de juliol avui. Canten per la presa de la Bastilla.

I si algun barbre pomerià o algun bàvar torpe i catòlic, pregunten per la significació de la festa, podran dil-s'hi:

—Tal dia com avui, fa cent setze anys, que tots els parisencs fóren Cristos, donant la llibertat al món.

* * *

Aquí sí, aquí el celebrarem el 14 de juliol. Ens posarem al trau una «cocarde», beurem vi de França, resarem per França, i a la nit, en un recó d'aqueixos alegres

cafès on les dònnes franceses conserven la gaia i sentimental cançó, entre les baixes luxuries espanyoles cantarem «La Marsellesa», mentres elles, les divines dònnes de França, la cantaràn també en l'escenari, redressant la bandera de la seva patria, amb un gest que voldria ésser el de l'estatua de Rude. Això aquí, també és fer guerra. Algun alemany ens mirarà i, si és intel·ligent, sentirà el dolor de comprendre que per la seva patria això no ho farem mai, perquè Alemanya, que ha omplert el món de productes farmacèutics, de quincalla i bisuteria, de maquinaria, d'erudits i de mercaders, no ha fet, no farà un 14 de juliol.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

QUATRE O SIS?

—Vatua!... el meu marit!...—digué la Clareta, sentint obrir la porta del pis i regoneixent les passes del seu home.

—Ai, pobres de nosaltres!... A on m'amago?...—exclamà espantat en Lluís, el seu amant.

I la veritat és que no hi havia temps material per a fugir de la cambra.

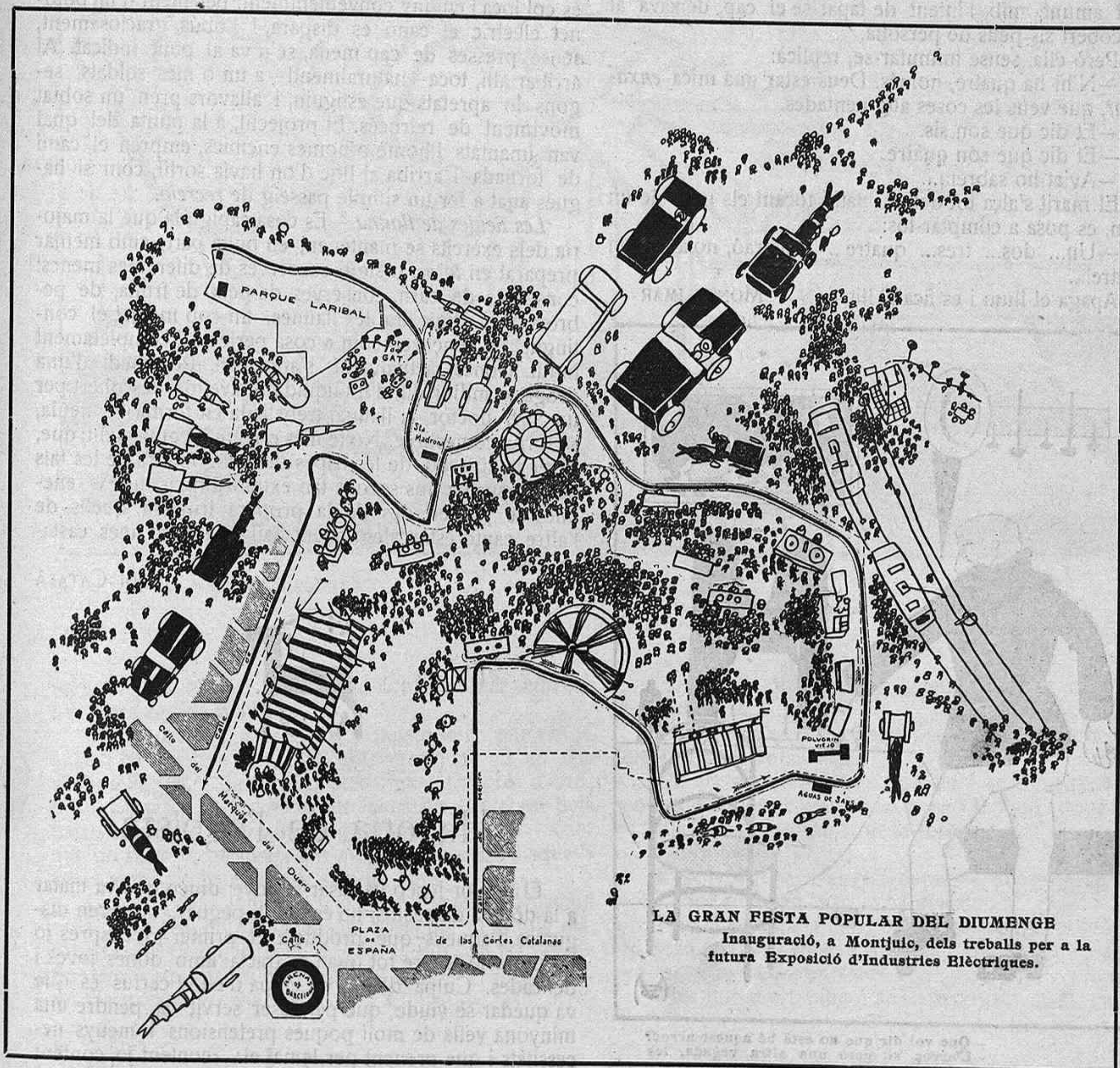
—No't moguis!—afegí la Clareta.—Tapa't bé amb el llençol. Acostuma a venir borratxo, en aquesta hora. No se'n adonarà.

—Vols dir que no haig de tenir por?

—No; estigue't ben quiet, ben acurrucat.

El marit entrà a la cambra, obrí l'aixeta de l'electricitat i, com de costum, començà a despullar-se tot tal·larejant el cuplet de moda.

I tal·larejant es ficà al llit al costat de la seva muller.

LA GRAN FESTA POPULAR DEL DIUMENGE
Inauguració, a Montjuic, dels treballs per a la futura Exposició d'Indústries Elèctriques.

Tot d'un plegat, al incorporar-se per a anar a apagar el llum, començà a comptar, amb un tò de veu tot misteriós.

—Un... dos... tres... quatre... cinc... sis... Ai ai!... sí, que són sis!...

I tornava:

—Un, dos, tres, quatre, cinc, sis...

—Avui sí que està ben borratxo!—pensava la Claret. I ell sempre la mateixa obsessió:

—Un... dos... tres... quatre... cinc... sis...

Per fi, intrigat, agafa la seva dona pel colze i la sacseja.

—Escolta, noia... quants peus tens?

—Vaia una pregunta!... Dos!

—I jo, quants te sembla que en tinc?

—Dos també.

—I dos i dos, quants fan?

—A la meva terra quatre.

—I a la meva també; però, doncs, com és que en aquest llit hi ha sis peus?

Efectivament, el llençol que l'aimant de Claret havia tirat amunt, amb l'intent de tapar-se el cap, deixava al descobert sis peus de persona.

Però ella, sense immutar-se, replicà:

—N'hi ha quatre, només. Deus estar una mica *enxarolat*, que veus les coses augmentades.

—Et dic que són sis.

—Et dic que són quatre.

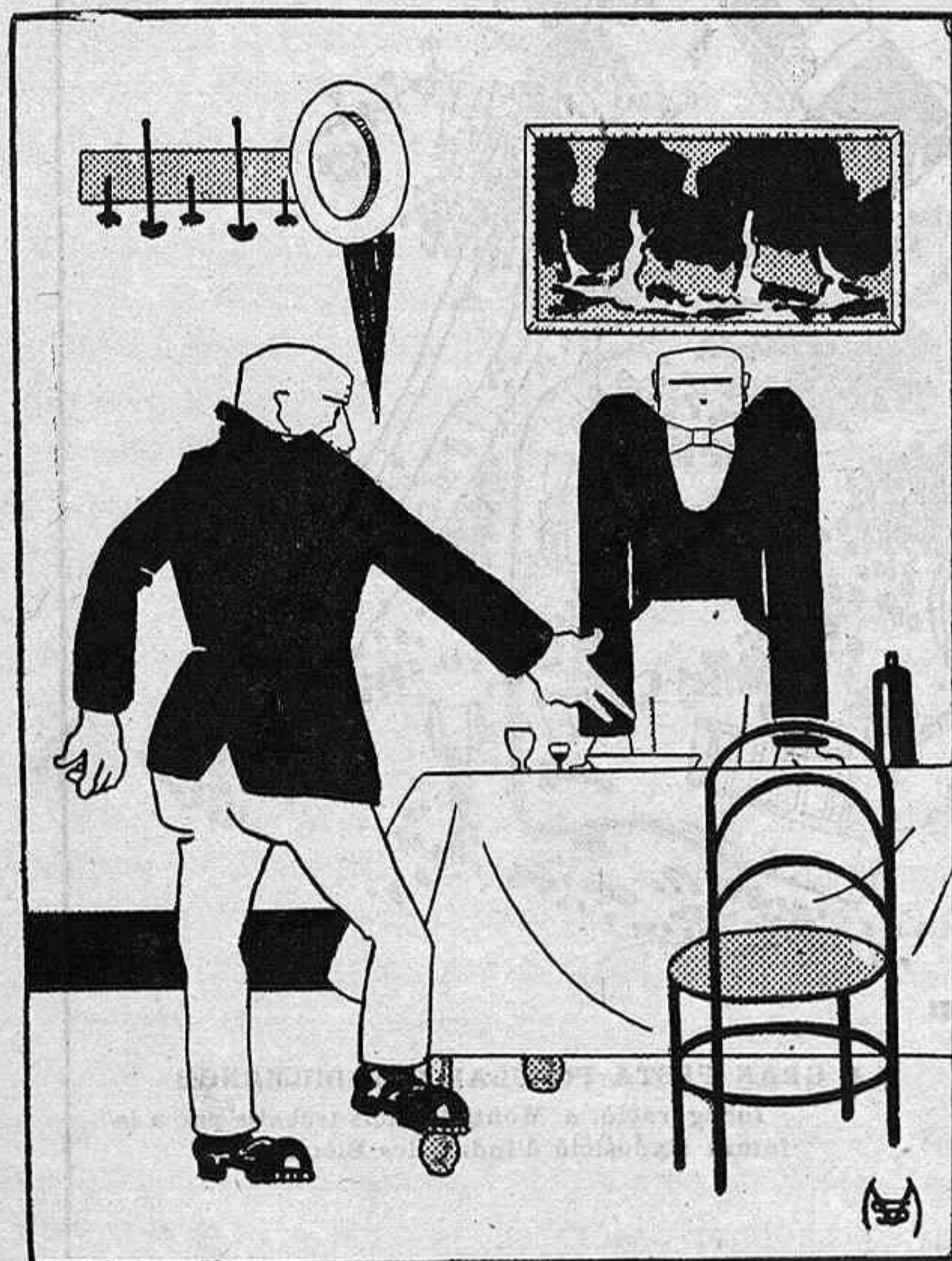
—Aviat ho sabrem...

El marit s'alça tot detestant, i tocant els peus de un a un, es posa a comptar-los:

—Un... dos... tres... quatre... Tens raó, noia!... són quatre!...

Apaga el llum i es fica al llit.

MONTELMAR

—Que vol dir que no està bé aquest arroz?
—L'arroz, sí; però una altra vegada, les mosques serviu-me-les apart.

Invents kolossals

(Notícies de l'Agència Wolff)

Verdaderament, aquests alemanys són de lo que no hi ha. Com aquell aixerit cira-botes de *La mala sombra*, ells estan *siempre inventando*. Ara mateix han llençat dos invents bestials, que faràn que la guerra tingui més durada de lo que molts il·lusos se creien. Era opinió general en els aliadòfils que'ls alemanys tindrien de cedir, entre altres coses, per falta de municions i de subsistències. Amb aquests espetarrants invents, sortits del cervell clar i excepcional d'un teutó alt, gros i vermell, la cosa variarà un bon troç.

El canó de «ida y vuelta».—L'enginy és grandíols i complicadíssim. Sobre una dotzena de rodes s'alça una grandiosa plataforma, de la qual s'el·leva, mirant cap als aires i lleugerament inclinat, el potent canó de ferro maciç, d'un calibre que varia entre 450 a 500 mil·límetres. La força i l'alcanç dels projectils és immensa. Sapigut l'emplaçament i la disposició de les trinxeres enemigues, es col·loca l'enginy convenientment; per medi d'un botonet elèctric el canó es dispara, i l'obús, graciosament, sense presses de cap mena, se'n va al punt indicat. Al arribar allí, toca—naturalment!—a un o més soldats, segons lo apretats que estiguin, i allavors prenen un sobtat moviment de retrocés. El projectil, a la punta del qual van imantats l'home o homes enemics, emprèn el camí de tornada i arriba al lloc d'on havia sortit, com si hagués anat a fer un simple passeig de *recreio*.

Les neules de llauna.—Es cosa sapiguda que la majoria dels exèrcits se mantenen, en bona part, amb menjar preparat en *latas*, o sigui conserves de diferents menes: conserves de carn, conserves de peix, de fruita, de pebrots, etc... Fins ara, les llaunes, un cop menjat el contingut, se llençaven com a cosa perfecta i completament inútil. Doncs, actualment, s'aprofiten. Per medi d'una droga, o millor dit, d'un líquid meravellós, descobert per un savi doctor, la llauna, treballada en forma de neula, se torna comestible. No té més que un inconvenient: que, al fer la digestió, de les tripes dels engolidors de les tals neules surten uns sorolls tan extraordinaris, que'ls enemics se pensen, des de la propera trinxera, que'ls de l'altre cantó estan alegrement ballant al só d'unes castanyoles...

JORDI CATALÀ

Historia de l'egoísta

El senyor Josep va casar-se jove; diuen que va matar a la dona a disgustos; no és que li pegués, no, eren disgustos d'aquells que produeix el primer jo, després jo i sempre jo, sobre tot quan se tracta amb dones joves i delicades. Culpa d'ell o no culpa d'ell el certus és que va quedar-se viudo, que per ésser servit va pendre una minyona vella de molt poques pretensions i menys necessitats i que prenent per lema el: «content jo, content

UN NEUTRE DISGUSTAT

—Maleït siga!... Té, fins el calendari és francòfil!...

tot-hom», se convertí en el panxa-contenta més indecorós i més egoïsta del barri.

Ell era ordenat, això no pot negar-se-li; portava el negoci bé i pagava a l'arribar el terme, quan no ho feia al comptat per a aprofitar el descompte. Després d'això, prou. Ell sabia els sacrificis que li costava desfer-se dels patacons amb que s'hauria pogut donar un gust i com que ho sabia no permetia que ningú se retrasés en aquells altres amb que pensava dar-se'n un altre.

Li plavia anar amb amics pagant els altres o pagant cada un lo séu, ell prenia el séu *vermouth* cada mig dia, menjava bé ell i malament la criada, dormia tou i ella dur. Però aquesta no es rendia i el va servir vints anys; un dia se posà malalta i ell l'envià a l'hospital. En pren-

gué una altra i quan retornà guerida li digué que ja no la necessitava.

I amb tot això tan tranquil, sense saber lo que és el *rau rau* de la consciència.

Un dia se comprà uns pastells i se'ls menjava a la porta de la botiga, passà una nena i li digué: dóna-me'n!

Ell la mirà astorat; la nena repetí:

—Dóna-me'n!

El senyor Josep s'engolí depressa, depressa, depressa tot lo que restava i la nena va plorar.

Una altra vegada morí una veïna pobre; ni l'atengué ni donà res per l'enterro. I un altre dia i un altre anaven passant coses consemblants.

Fins que morí. Ningú anà a acompanyar-lo i el dei-

xaren al dipòsit. A mitja nit se llevà i amb ell tots els altres que eren allí abandonats. Dels ninxos de sota terra sortien mans i veus que cridaven a tots ells. Pare! Filla! Tia! Amic! Senyor! Som aquí, aquí vos esperem. Però an ell res.

De sobte vegé una maneta blanca que feia senyals i cridava: Papa!

S'hi atança, anava a copsar-la quan l'últim mort que quedava el rebutjà dient: és meva. I una veueta digué:

—Dóna-me'n!

El senyor Josep aleshores no tenia dolços.

—On vaig jo?

—Tira't a mar.

Determinà anar al cel, però, Sant Pere el conegué i va dir-li:

—Senyor Josep, aquí tot és de tots, per avall.

—Però jo no he fet cap mal.

—Ni cap bé. Avall.

—Es que...

—Res, aquí tot és de tots.

El senyor Josep anà a l'infern.

—Pam! Pam! Pam!

—Qui hi ha?

—Jo, el senyor Josep, el del carrer de Ponent.

—Aquell que no és enterrat?

—El mateix.

—No'ns convens.

—Si no he fet cap bé.

—Què dius, no més fer-te'n a tu mateix has fet. Lo que no has fet és cap mal. Aquí tot és de tots, ens partim les penes com al cel les glories.

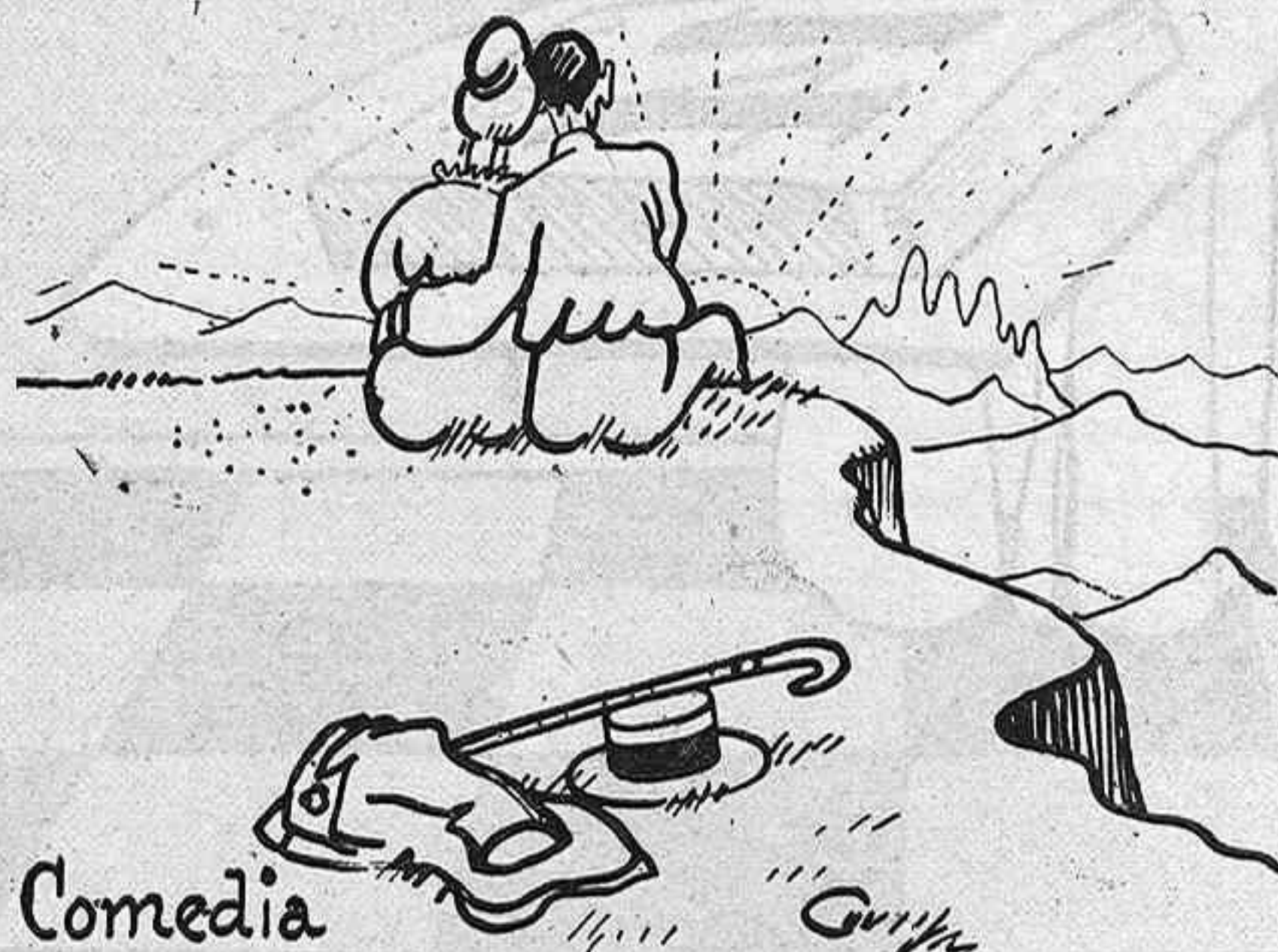
—Bony! Doncs què tinc de fer?

—Fer-te retratar.

El senyor Josep anà al Purgatori, als Llims, inútil: per tot arreu lo mateix. No tens culpes per purgar, no tens ignocència, no tens mèrits, has viscut per tu, segueix.

I el senyor Josep ha tornat aquí a la terra i aquí resta.

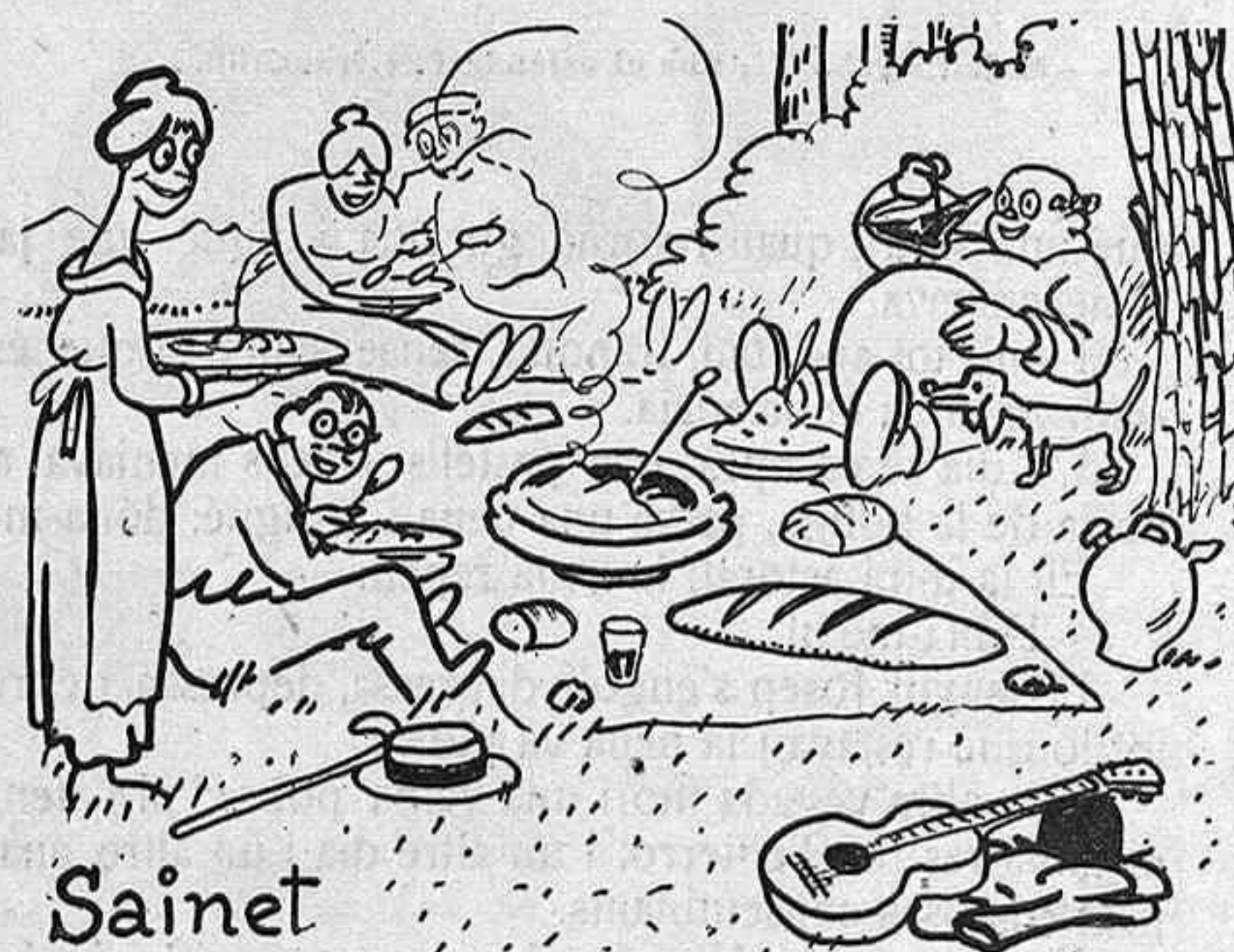
Ara se dedica a fer pecar als qui li tenen rabia o enveja, o a uns altres que li tenen caritat.

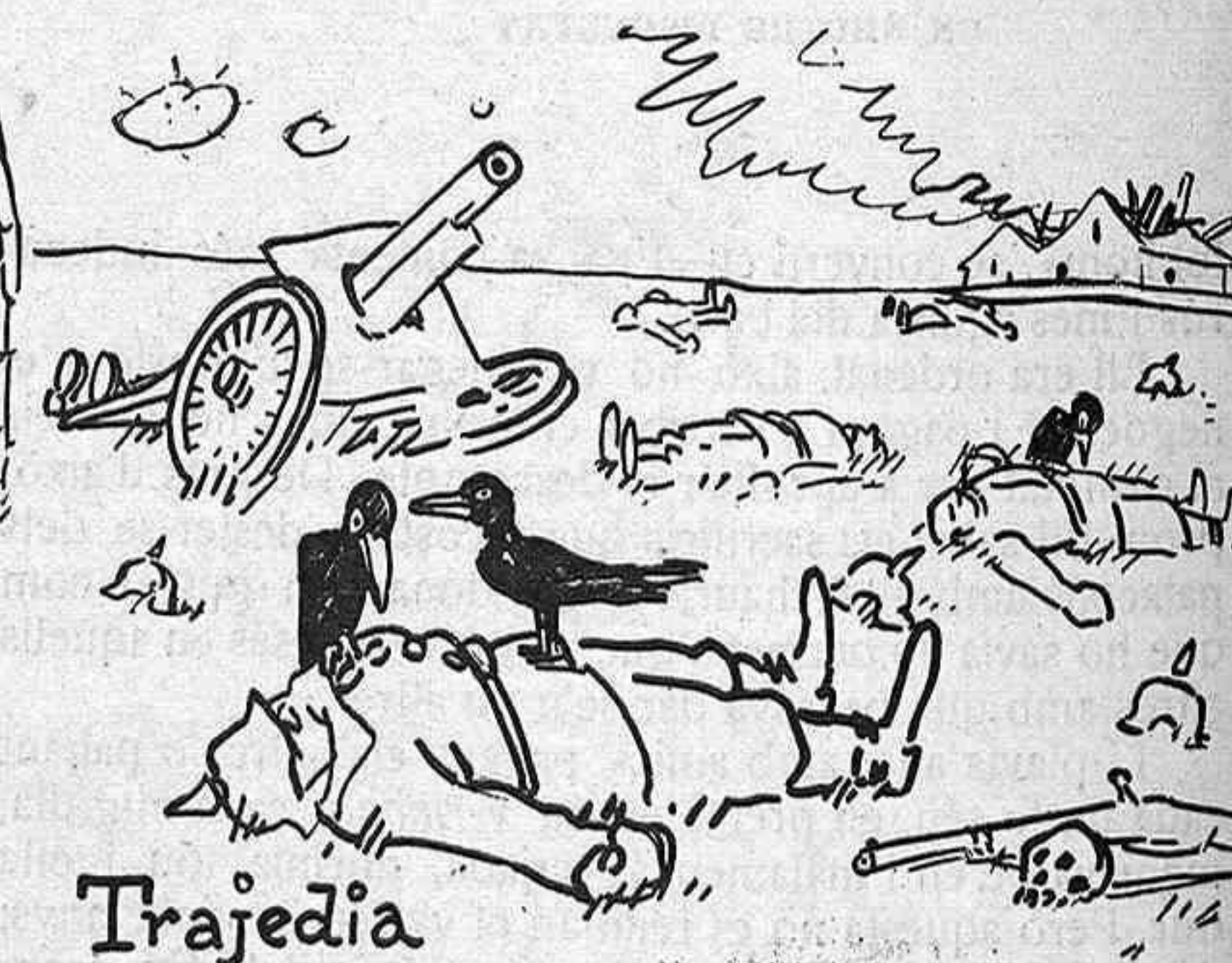
Comedia

Drama

Sainet

Trajedia

Miscelania de la guerra

L'escena en un quartel, a París.

Arriben uns quants homes cridats per al servei auxiliar.

Un oficial els interroga per a averiguar les aptituds de cada un, al objecte de sapiguer en què se'ls pot utilitzar.

El diàleg és rapidíssim. Els homes van passant, i el militar pregunta:

—Vostè!... De què fa en la vida civil?

—Un servidor és advocat.

—Molt bé; i vostè?

—Jo soc dependent de comerç.

—I vostè?

—Metge.

—I vostè?

—Camàlic.

—I vostè?

—Notari.

—I vostè?

—La meva dona és cupletista.

* * *

El general rus Samsonoff, a qui tot-hom donava per mort, ha resultat presoner dels alemanys a Koenigstein.

Un dels seus companys de captivitat, que pogué escapar-se i acaba d'arribar a Petrogrado, ha donat interessants detalls sobre l'odisea del seu quefe.

Trobant-se copat en una acció a Tanneburg, el general Samsonoff resolgué morir amb tots els seus soldats. Molts d'aquests havien ja mort barallant-se còs a còs amb l'enemic, quan s'apropà un coronel prussià al general rus, i saludant-lo militarment, li digué admirat:

—La vostra gran valentia és inútil, general... Vostra Excel·lència és presoner de l'emperador d'Alemanya.

A lo qual respongué el general:

—Us equivoqueu, senyor. Els generals russos no's rendeixen, només que quan són morts.

Dir això i engegar-se les dues bales que li restaven al revólver al cap, fou una mateixa cosa.

El valent Samsonoff fou transportat a un hospital i avui, completament curat de ses ferides, es migra per tornar a la seva patria i oferir-se de nou al sacrifici.

PAPERAM

EN DEFENSA PROPIA, per Mossèn Jacinto Verdguer.— Potser és el llibre de menys importància literària, però és, sens dubte, el més sorollós de quants escrigué el poeta-martre. En ell s'hi explica, a per b, tot el procés del drama del Místic, amb motiu de la seva sortida de casa el marquès de Comillas. És un llibre d'escàndol, però plé de passió, on el poeta hi cantà moltes veritats.

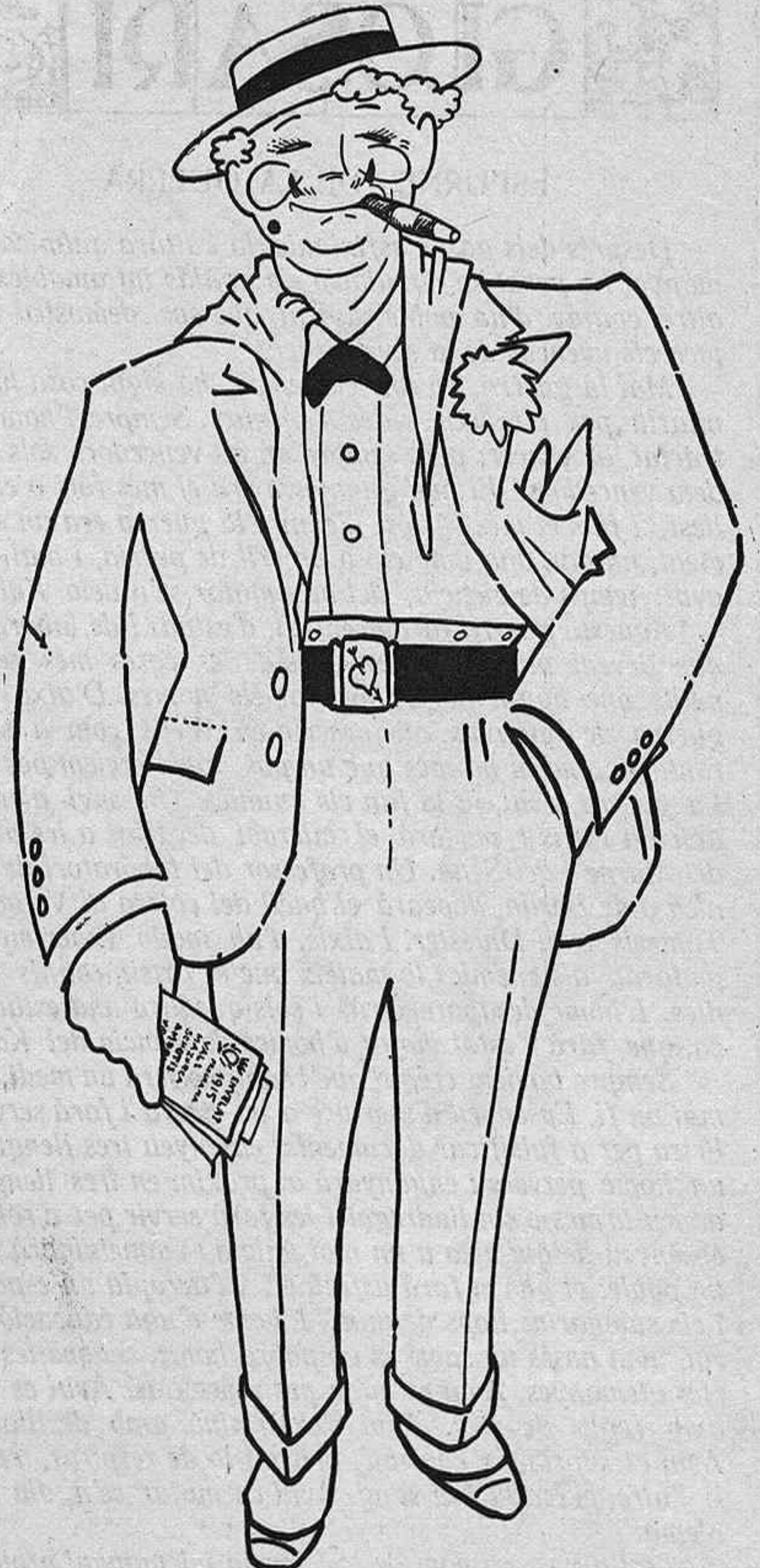
NARCISO MONTURIOL Y LA NAVEGACIÓN SUBMARINA.— És un tomo en quart que conté els judicis crítics emittits sobre'ls importantíssims treballs realitzats pel savi inventor empordanès. Consten en ell infinitat d'articles i documents, amenitzat tot amb dibuixos i retrats. És, en resum, un digne homenatge a la bona memòria d'aquell gran català que inventà l'Ictineo.

DEL TEATRE DEL MÓN, per Xarric.— Una dotzena de treballs literaris, en prosa i en vers, componen aqueix llibret de modesta presentació. Salta a la vista a les primeres planes, que l'autor és un literat tendre i sense experiència; però en les descripcions, ara tràgiques ara joioses, denota condicions ben aprofitables. Amb entusiasme i paciència, li augurem un pervindre digne de les seves il·lusions. Amunt i crits!

KEEPSAKE.— Espècie de recordatori de propaganda i mostuari, tot d'una peça, amb que l'acreditada impremta Oliva de Vilanova ha volgut commemorar el trasllat dels seus tallers gràfics a Barcelona.

El volum té una presentació esplèndida, i conté variades mostres d'excel·lents treballs tipogràfics de la casa.

ENDEMIAS DE CIUDAD, per M. Fius i Palá.— Un ben escrit follet, en el qual consten tota mena d'estadístiques respec-

L'HÉROE

—Setze festes majors a quatre balls per festa, 64 balls; 64 balls a tres americanes per ball, 192 americanes... No!, ni a El Agulla!

te a la verola, el tifus i la tuberculosi i els seus efectes en la localitat de Manresa.

EL NUEVO RÉGIMEN. — Havem rebut el primer número de la Revista Federal que amb aquest títol se publica a Madrid. Com a primer article, reproduïx el cèlebre programa de l'illustre Pí i Margall.

LECTURA POPULAR. — Tenim a la vista el fascicle número 115, que conté el Nou viatge sentimental d'en Agustí Calvet (*Gaziel*).

LOS CONTEMPORÁNEOS. — El número d'aquesta setmana l'ocupa íntegrament una noveleta de Colombine, titulada *El abogado*.

SEPT SCIENCIES

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

Després dels gasos asfixiants, la kultura química alemanya ha posat en circulació els líquids inflamables: un altre enginy d'un poble sapient, que ens demostra cada jorn els avenços de la seva ciència.

Mai la guerra, en tots els temps, ha sigut cosa humanitària per estalviar vides d'enemics. Sempre l'home ha tractat de vèncer; però sempre an els vencedors sols se'ls deia vencedors. El que guanyava era el més fort o el més llest, i fins el més sortós. Sempre la guerra era un sentiment, un odi, una ambició o un crit de patria, i mai, fins avui, temps de ciència, del més matar se'n deia Kultura.

Aquesta guerra farmacèutica, d'estudi i de laboratori, que devem an els alemanys, és de les coses més repugnants que hagin pogut inventar els homes. D'això a la guerra de microbis, que descriu en Wells com a somni fantàstic, no hi ha més que un pas, que'l creiem possible. La guerra, avui, ja la fan els químics. Un savi alemany anirà a París i portarà el microbi del tifus a les aigües del Marne i del Sena. Un professor del laboratori de Munich o de Berlín, abocarà el bacil del còlera al Volga, al Tàmesis o al Dniester. I així, d'un modo experimental, mataran als enemics lo mateix que si fossin conills d'Indies. L'home desapareixerà, i sols quedarà una estadística, que farà l'estat major d'homes de ciència del Kaiser.

Sempre havíem cregut que'l sapiguer era un medi, però mai un fi. Ensenyeu d'escriure a un estafa i farà servir la lletra per a falsificar documents; ensenyeu tres llengües a un home pervers i enganyarà al pròxim en tres llengües; doneu armes a un lladregot i les farà servir per a robar, i ensenyeu de química a un mal ànima i emmetzinarà a tot un poble; el gas el farà asfixiant, i l'aeroplà un esparver i els submarins llops de mar. L'home d'una educació moral, avui no és un savi: és un pobre home, segons les teories alemanyes. Avui es mata per reaccions. Avui es viola amb regla de tres. Avui s'extermina amb destiladors. Avui es suprimeix l'enemic, privant-lo de respirar, treient-li l'aire, el caliu i la sang. Avui de matar se'n diu problema.

I tot això... en nom de la Ciència i demanant protecció de Déu. El Déu que criden els alemanys, no tindria d'ésser un Déu, si els escoltés, sinó un proveïdor dels elements que ha creat, perquè poguessin servir-se'n aquests pobres

apotecaris de la ciència de matar. Seria un Déu de laboratori: un pobre químic de lloguer i un acaparador d'elements. Seria un Déu ben poc Déu: un pobre Déu disciplinat, a les ordres d'una gent que s'han inflat de kultura i reventaran de kultura.

I si no fós així, pobres homes! No's podria respirar sense un passa-pulmons del seu Kaiser; no's podria viure a la seva patria sense un dret de vida del Kaiser, i no ens podríem morir sense drets de defunció del Kaiser.

Per sortir dels homes, a més de pulmons, hi ha un crit que'n diuen independència, que no hi ha màquines que l'aturin. En contra d'aquests apotecaris, en queda la salut de l'ànima, que'ls químics no sabran trobar-la i resorgirà del mig dels gasos.

XARAU

TELÓ ENLAIRE

Ha sigut veritablement una cosa insòlita i no sospitada. Un senyor Diví, que de diví ne té literariament ben poca cosa, ha estrenat a «Romea» un drama en tres actes, anomenat insòlitàment *L'estudiant insòlit*. El senyor Diví Pañella que's deixa anomenar i s'anomena ell mateix «poeta camperol del Prat del Llobregat» amb greu ofensa per a els camperols, per a el Prat i fins per a el Llobregat, serà tan camperol com vulga però de poeta ne té, com de diví, solament el nom.

El drama d'aquest camperol insòlit és una migrada concepció, que de tan transcendental com ha volgut ésser ha resultat ridícula, i és que les condicions literàries del rústic Pañella estan més verdes que una carabassa. No hi ha dret, senyor camperol, a venir a ciutat i aixecar la veu per a dir tot això. Aquí, mal ens està el dir-ho, també som camperols, però no tant. La seva obra és d'una malhaurada pobresa, tota inflada i plena d'equivocacions. I no hi han cançons de primavera que valguin; no té salvació possible.

Ens ha presentat a les taules del «Romea», per a major aparent escarni, an aquest autor insòlit, el senyor Santacana, un primer actor «per casualitat» — són ses mateixes paraules — que per a no desdir — és també, no sabem si per casualitat, però sospitem que no, un actor insòlit i camperol — tot plegat, doncs, no valdria la pena de parlar-ne si no creïssim un deure cridar l'atenció de l'empresa del «Romea» — i ara tot lo seriósament possible — per a que una altra vegada vagi amb més artístic compte al llogar el local, casa pairal del teatre català. Casa pairal, sí; però teatre, no masia. En quant al senyor Santacana desitgem que ni el públic ni el camperol autor de sa predilecció, li tinguin en compte la seva facecia. I no'n parlem més.

Per a treure'ns l'agror de boca, bon remei, alhora gustós i suau, fou la representació al aire lliure, al teatre de la Natura, de Vallvidrera, de *L'Arlesiana*. Els organitzadors, que sols pecaren de començar massa tard, acabant a les fosques, de no haver resolt prou bé la qüestió de la ombra — hi hagué part de públic castigada pel sol tota la tarde — i d'altres petits detalls de més petita importància, se'n poden apuntar una. La festa resultà molt bé. I amb un xic de bona voluntat, podem dir que resultà esplèndida.

En lo que atany a interpretació ens agradà molt en Giménez que visqué el paper; els demés actors el declamaren amb més o menys acert. Mestre Pahissa treballà de ferm y amb remarcable saviduria artística. L'enquadrament de l'escena i el decorat d'en Junyent tan esplèndids i encertats com obra d'ell. Una bona entrada, tant al sol com a la sombra, molts aplaudiments, molta satisfacció... i fins una altra.

Ah! Hi hagué senyors que aquella tarde descobriren *L'Ar-*

El bloqueig de l'Adriàtic

lesiana. I fins declararen que «estava bastant bé». Vetaquí els camperols que necessitaven a «Romea»! Una senyora grossa, que, no sé si per afinitat de volums, seia aprop meu, trobava que l'obra era de poc espectacle i que la música era mansa. Són dos observacions que deuen tenir en compte els directors del teatre de Vallvidrera.

A Sabadell no volen ésser menys i també ens anuncien per a el dia primer d'agost, una representació de teatre de la naturalesa. La honoren i garanteixen els noms d'en Guimerà, d'Enric Borrás i d'en Moragas i Alarma. Ja n'hi ha prou. No els hi sembla? Ja'n tornarem a parlar.

A cà la Xirgu, celebrà son benefici l'excel·lent primer actor Ricard Puga, amb l'estrena de *El amor tardío*, drama dels senyors Luna i Hernández Catá. Els autors califiquen de *romàntic* son drama i nosaltres els creiem, per la seva paraula, però per res més. En Puga—un savi vell—s'enamora de la Xirgu—una joveneta. I s'hi casa. *Bueno*: no hi tenim res a dir. Els autors defensen amb molta braó el dret del vell a sentir les passions amoroses; tampoc hi tenim res que dir. Però, ai! —i ara vé el drama—aquell casament porta desgracia, la Xirgu s'enamora d'un savi jove —més per jove que per savi—i el savi vell s'ha de suïcidar—menys per savi que per vell—per a no rompre la felicitat de la molt aimada. Vostès ho veuen *romàntic* tot això? No? Doncs nosaltres tampoc. Pot-ser que som massa *camperols*. Pot-ser ho són una mica els autors. Com que'ns resulta més còmode acordem que ho són els autors. En canvi no ho són ni la Xirgu, ni en Puga ni els demés actors que interpretaren l'obra amb molt acert i molta cura. En Puga va *cablar* i tot.

Aquesta setmana benefici de donya Marguerida amb l'estrena de la traducció castellana de *La femme nue* i primer acte (en català!) de la *Marta Rosa* d'en Guimerà. Divendres vinent sabran com ha anat.

I ara dissimulin. Aquesta crònica ha resultat un xic camperola. Però les circumstancies ho exigien.

FARFA

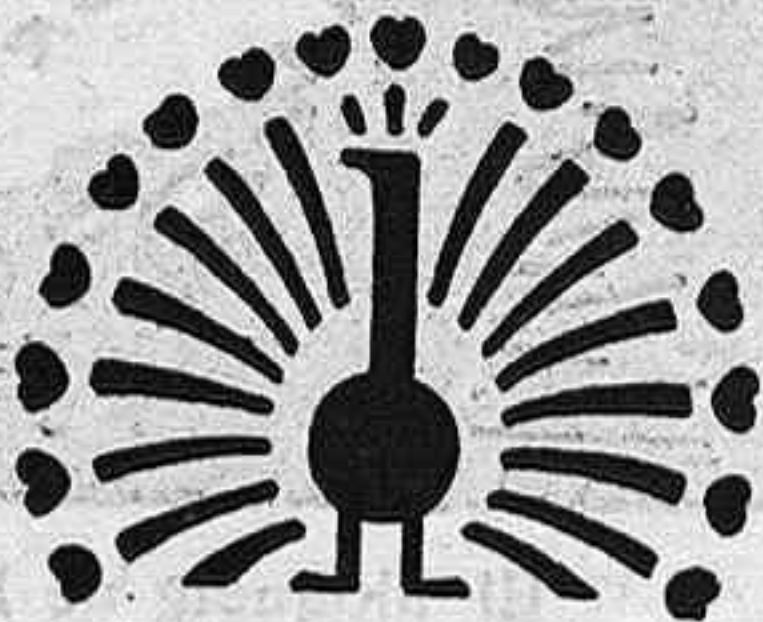
**

En Joan Mestres, nostre jove i animós empresari del Liceo, treballa al istiu com les formigues, fent feina per a l'hivern. Malgrat faltar encara mesos per començar la temporada ha ofert ja als *dilettanti* una completa llista d'obres, cantants, director, estrenes, etc., que per la seva qualitat fan esperar una bona temporada.

El repertori és per a tots els gustos: cinc obres d'en Wagner, *Louise de Charpentier*, promesa i no cantada de fa molts anys a Barcelona, per primera vegada *Boris Goudenow* del mestre Moussovgski i la *Nozze di Figaro* de Mozart; per primera vegada també en nostre Gran Teatre, l'òpera del mestre Bretón *La Dolores*, y sembla que hi ha molts bons propòsits per a fer-nos conèixer *La Celestina* d'en Pedrell.

Entre els cantants estan contractats en Viñas, Palet, Raventós, Nadal, Blanchart, Segura, Nicoletti, etc., i entre elles, la Raccanelli, Frau, Farri, Pareto, Poli Randaccio i altres. Predomina, com és natural, en atenció a les circumstancies, l'element espanyol, però amb tot i això pot ben dir-se que serà una escullida temporada.

L'inauguració tindrà lloc el dia 20 de Novembre, amb la òpera *Boris Goudenow*.

Don Sever, aquell del *Dia Gráfico*, la vigilia de la correguda deia que aquesta era un regalo que'l senyor Alcalá feia an el públic, i el públic digué:

—Duros a quatre pessetes i mitja? Ja m'afaitarà demà. El certus és que no hi havia la gent que tenia d'haver-hi, tot i estant bé, i que lo de duros a quatre pessetes i mitja també fou veritat, perquè la feina d'en Pepet an el quint brau no valia un duro sinó una unça de perruca.

Ja ho deuen saber que'l Gallet és alt, eh? Doncs encara s'estirava, i passi per aquí, passi per allà, ara natural, ara de pit, ara de genollons cullja, cullja codonys! El públic va entusiasmar-se i, després d'una burxada de mestre, per primera vegada en nostra redona feu tallar la qua al brau, que ho era de veres.

A mi també m'agradà molt en el séu primer, però a molts del públic no. *Vox populi vox Dei*, lo que hi ha és que devegades: *batua Deil!*

En Quico Madrid decididament no'ns plau. És molt alt, això sí, però no'ns plau. Ell que és tan serio pagaria alguna cosa per saber fer les habilitats d'aquest Larita que's fum de la mort i per fer riure se juga la pell, i que quan és al va-i-tot entra com els homes, dret, decidit, valent, fins a tocar el conill amb la mà i traient-la plena de sang.

A mi m'agrada en Maties; qui no m'agraden són els micos savis, ni els reserves, ni el contractista de cavalls.

En fi ja està fet, i Déu ens en guard d'un ja està fet. A estones ens divertirem, devegades, veient al Madrid, no. Els braus ho fóren bastant; el Grop Ojen prengué nota dels cavalls morts, que és cosa d'importancia, i cap a casa qui en tingui.

AIXELLETA

Calma, calma i calma és lo que hi ha en tots els deportistes barcelonins.

Havien anunciat al Marítim unes regates de rem per a aquest mes i s'han ajornat pel setembre i octubre. Hi havia un festival de la Creu Roja i també s'ajornà.

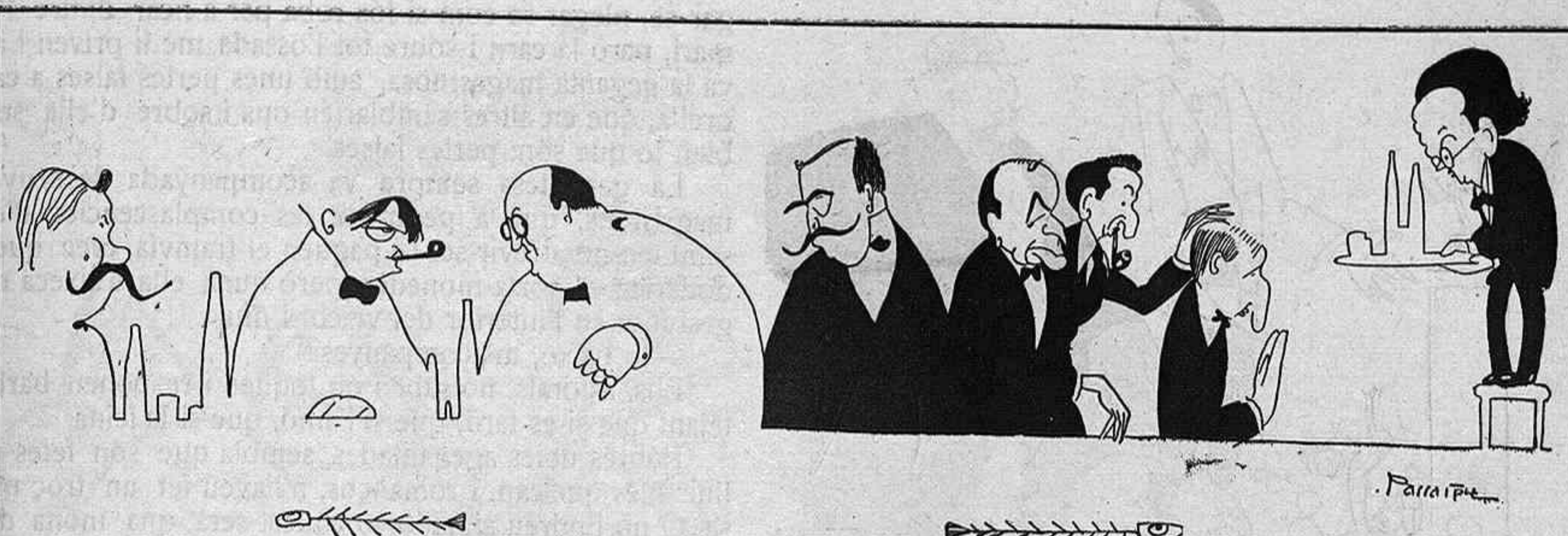
La gent se'n va a fóra, que la calor apreta i és qüestió de començar l'estiu.

Tan sols hi han dos estaments deportius que no's donen: la natació i el foot-ballisme.

La primera, és un aspecte deportiu que precisament ara és quan té més popularitat, degut a l'estació, i continuament veiem *sumergirse* en el líquid element als socis del C. de N. Barcelona i del Athletic i fins als de l'U. P. de Dependents, fent curses i més curses i refrescant-se la conciencia.

Hi ha que fer especial menció de la cursa realitzada diumenge passat pels nedadors del Athletic, senyors S. Arnau i E. Gil, quins realitzaren la travesia del port, 3.300 metres, o sigui des de la boia lluminosa al recó del moll d'Espanya, cobrint la susdita distancia el primer en una hora 23 minuts i el segon en una h. 26 m. Déu n'hi doret!

El segon estament deportiu encara en activitat, o sigui el

“LA CANTONADA”

Mai dirien qui s'ha tornat botiguer? A que no ho encerten. I ca! Se donen? Sí?

Doncs don Rafel Martínez Padilla. El nano de les ulleres, el pintor de la nostra costa brava, aquell de la cabellera cargolada, de la pipa, de les juergues.

An en Padilla li va entrar un desfici que ningú sabia què era; després s'ha sapigut que s'havia encomanat la malura de les velleses, que se sentia antiquari, en una paraula.

I se feu amic d'aquest i company d'aquell i secretari de l'altre, etc., fins que un dia se'ns presenta amb botiga propia.

Es aquesta «La Cantonada», situada al carrer de la Corribia de la noble ciutat de Barcelona.

A l'acte de la inauguració o de pendre possessió de l'establiment el nou propietari, hi assistiren nombrosos amics que menjaren i begueren.

foot-ball, estem per creure que a casa nostra s'haurà de declarar d'utilitat pública. Hi ha una infinitat de persones, per a les quals un diumenge sense foot-ball és un diumenge perdut.

I és clar, els Clubs que's desviuen per complaure als respectius socis, han de fer per manera que cada diumenge, encara que suïn el kilo, els jugadors juguin, que per això són jugadors, per jugar encara que reventin.

En mig de tot, no's pot criticar gaire aquesta tendència, perquè si no juguen aquí juguen a fóra, i pel cas és igual.

Hi hagué, doncs, diumenge dos partits interessants: el del *Barcelona* amb el *Sabadell*, de primera categoria, i el de l'*Europa* amb l'*Athletic*, també de Sabadell, que, per si no ho ho sabien, és terra on el sport de la *cóssa* ha prés un increment extraordinari.

I lo curiós del cas és l'entusiasme amb que'ls sabadellencs acompanyen als seus *equipers* a tot arreu on van. Partit que's celebra a Barcelona amb un equip de Sabadell, és augment de recaudació en la taquilla de l'estació del Nord. No cal dir, doncs, que'l diumenge hi havia, si no mig Sabadell, que seria massa, la tercera o quarta part del element masculí de la terra dels panyos.

La mania del *Sabadell* és, ja fa temps, guanyar al *Barcelona*. Seria per ells una alegria més grossa que si treguessin la primera. Però el *Barcelona* no'ls vol donar mai aquest gust, i aixís tenim que cada partit entre els dos *teams* resulta empenyat, i cada partit, amb poc esforç, el guanyen els del *Barcelona*. Què hi farem!

Diumenge tornaren a guanyar en el partit de que parlem, per 4 goals a 0. El partit fou bastant bonic. Els sabadellencs se defensaren molt bé, distingint-se en Monistrol i l'Anselmo. L'equip del *Barcelona* estava format per Brú, Greenwell, Bau, Costa, Massana (A.), Morales, Baonza, Mallorquí, Castells, Alcántara, Peris. Els millors d'aquests: Alcántara, Morales; el pitjor: en Castells, que sempre està en Babia. El *referee* Aramburu, ens agrada més quan fa de porter.

En canvi, el partit entre l'*Europa* i l'*Athletic* fou guanyat per aquest per 3 a 0, qui passa a la primera categoria per ha-

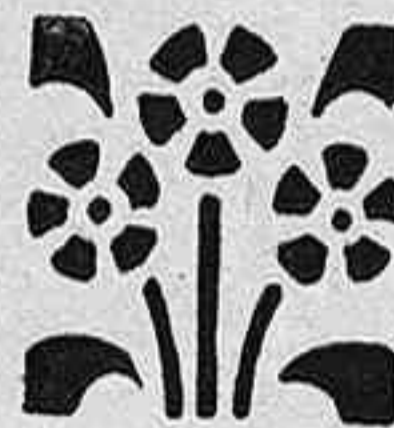
ver-se classificat com a primer entre'ls Clubs de segona. L'honor de Sabadell queda en bon lloc.

Llàstima que quan mancaven tres minuts per acabar el partit, se tingué de suspendre per mor d'una bofetada que un espectador pegà a un jugador del *Athletic*. Home, també, un xic de calma! No hi ha dret!

I dient que's prepara l'excursió al Brasil i Argentina d'un equip seleccionat de jugadors catalans, tancarem per avui aquests ensopits comentaris.

Perdó!

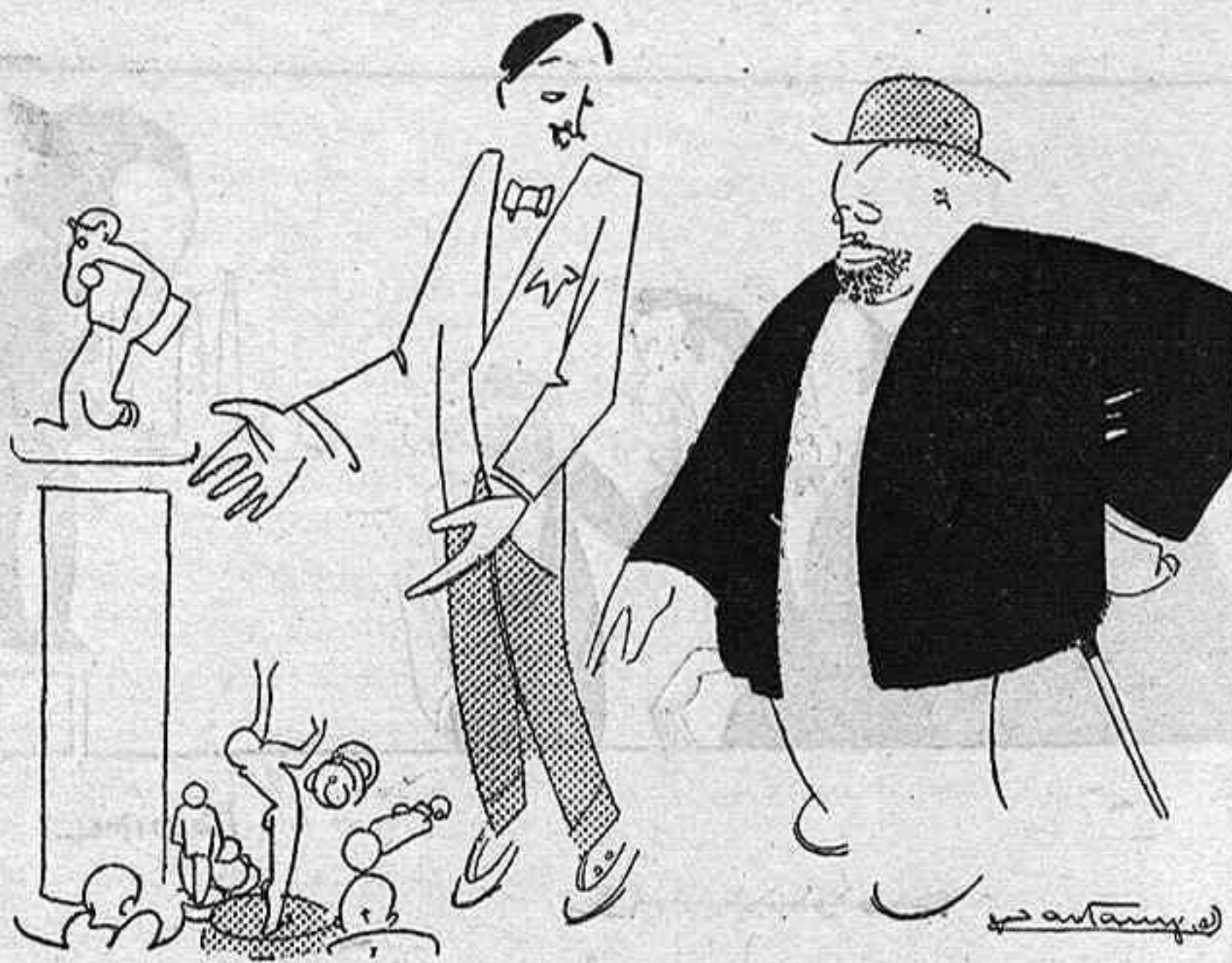
HIP

La dona geganta

Ésser nano pot-ser és una desgracia, però ésser gegant ho és sense pot-ser, i sobre tot si la malura del creixement cau a sobre una fembra. Hem dit del creixement i hem dit equivocats, nosaltres volíem dir de l'expandiment, en alçada, en pits, en anques, en espatlles, en garrot de braços i en peus que quasi, quasi, no poden contenir unes grans sabatetes a la moda.

La dona geganta s'ha dat compte de que n'és i camina acotada, vesteix senzillament; si amb capell, és capell sense plomes, si sense res al cap, amb una lleugera mantellina embolicant la testa.

—I què és aquest munt de figuretes de guix?
 —Jo't diré... D'ençà que Italia va amb els
 al·liats, em dedico a protegir a tots els sancti-
 di-guixi.

—Ai, pobres de nosaltres!... Ja passa un au-
 cell d'aquells que caguen ferro!

Quan s'asseu al tramvia sembla que procuri doble-
 gar-se, plegar-se com si fós roba per a ficar dintre l'ar-
 mari, però la carn i sobre tot l'ossada me li priven i allà
 va la geganta magestuosa, amb unes perles falses a cada
 orella, que en altres semblarien ous i sobre d'ella sem-
 blen lo que són: perles falses.

La gegantesa sempre va acompanyada de senyors
 magristons, que a pesar de les complacencies d'ella
 semblen no atrevir-se. Li paguen el tramvia, crec que li
 donarien el porta-monedes, però quan ella s'aixeca ma-
 gestuosa en l'interior del veïcol i diu:

—Jo baixo, m'acompanyes?

Els, astorats, no saben on toquen i responen barbo-
 tejant que si es tard, que si l'amo, que si la feina.

Pobres noies agegantades, sembla que són fetes per
 lluir més que cap, i romanços, n'havien fet un troç mas-
 sa. O no tindreu aimador o aquest serà una mona des-
 carada; els homes grans de còs, àdhuc d'esperit, com
 vosaltres, són tímids, fins covards en materies d'amor.

ESQUELLIOTS

Vaja, s'han desvanescut les inquietuts. Perque val a dir
 que n'hi havien. Els *gallistas* estaven una mica escamats.

La *faena* del «Gallo» petit, diumenge passat, ha aclarit
 definitivament les coses.

Podem respirar tranquils. Els *gallistas* no saben què fer
 de tant contents. En Junoy pensa amb el belmontisme. En
 Rigol i en Farfa s'han engraixat una mica més.

I això ja és alarmant.

A propòsit del *Gallito*.

Aquests dies, a Ba celona, ningú ha parlat més que de la
 seva actuació diumenge a les Arenes. A tot arreu s'ha comen-
 tat amb preferencia d'aquest assumpte. Fins en el despatx
 d'en Prat de la Riba. Davant d'això, han quedat arreconades
 la guerra i la neutralitat.

No creu, doncs, el senyor Dato que fóra de justícia sub-
 vencionar al *Gallito*?

Ha acabat la *Semana Municipal*.

Idem idem l'Asamblea de Secretaris municipals.

Totes dugues, segons diuen, amb èxit.

I els pobres *municipals* tan atrotinats com sempre!

Un altre banquet al Tibidabo. Sembla que ho donguin!
 Aquell fondista pot-ser sí que haurà d'arribar al cas de
 posar un lletreret a la porta que digui:

«Cerrado a causa de éxitos».

Durant uns quants dies ha estat fondejat en el nostre
 port el creuer yanki *Tennessee*.

I durant uns quants dies molts dels valents tripulants de'l

HORCHATERIA VALENCIANA

OBSEQUI DE GENDRE

—A nosaltres dos ens portarà mantecados, i a la senyora... una gascosa asfixiant.

vaixell de guerra que [ha vingut a] recordar-nos la tragedia de Santiago de Cuba, han estat molestant als nostres taberners als quals exigien beguda sense pagar, insolentant-se i fent trencadiça.

Ara és hora de agafar-se a la parodia:

— Taberners... «Acordaos del Tennessee».

El senyor Bisbe va manar que's fes una col·lecta a totes les esglésies, en un dia determinat, a benefici dels ferits de la guerra.

La col·lecta ha produït deu mil pessetes.

Permeti'ns que li diguem al doctor Reig que això és un fracàs.

Deu mil pessetes, encara no toquen a raó de dos duros per església.

I... o no va gent a missa, o els que hi van no s'escolten al pastor.

Llogui la Meller o la Pastora Imperio i veurà si en farà de moneda.

El Nunci del Sant Pare fou convidat, l'altre dia, a visitar la muntanya de Montjuïc.

Monsenyor Ragonesi va quedar encantat: La font del Gat, la font dels Tres Pins, la Satalia...

Amb una mica més criden an en Vallmitjana per a que li ensenyi el «Sota Montjuïc».

Un batlle bibelot.

Tant mateix sembla que la vara de l'Alcaldia ha anat a parar en mans d'en Martínez Domingo.

Ja ho havia sigut, interí.

I li coneixem la flaca: no fa, però deixa fer que és lo que necessita la gent de la Casa Gran.

Li diràn: el senyor Domingo.

I, realment, serà un batlle de dia de festa.

De sobre-taula, en Palaudaries, sempre posa exemples aritmètics al seu fill, el petit Miranius:

— Veiam... Fixa-t'hi bé, i respòn-me: Si jo ara et dono cinc panellets i la mamà te'n dona tres, quants ne tindràs?

En Miranius tot serio:

— Me sembla que ja'n tindrè prous.

D'ARRIBADA

—Ara veuràn una bella ciutat que's prepara per una grrran exposició...

Dos o tres vegades s'ha donat el cas, aquests darrers dies, d'haver d'intervenir en els mítings el delegat del Governador que ha entaulat diàlegs amb els oradors i pronunciat com un altre discurs.

An aquest pas s'haurà d'anunciar, després dels noms dels oradors, que «ademés tomará parte el delegado del Governador».

Sempre és un número!

Perdues.

S'ha perdut, més ben dit, s'ha escapat, un subjecte que a sí mateix s'anomena periodista. Es baixet, gastava fins fa poc una barbata grisa i un somris de pocaver-gonya. Respón, quan ho fa, al nom de Pons Vinent, però si de pagar se tracta no respón mai, al menys a nosaltres.

Té l'habilitat de donar domicilis falsos, *està renyit amb el sogre i amb la dona* i fuig quan veu arribar a l'amo, qui diu l'amo diu l'anglès.

Es aquell dels fonògrafs de la plaça del Beato Oriol. Es aquell... Vaja, prou senyals particulars per avui.

Al director de diari que l'hagi recollit i ens en vulgui donar l'adreça, a més d'agrair-li, el recompensarem, no amb diners, sinó amb un munt d'histories divertides.

Per a son benefici, la senyora Xirgu, fa tota una obra en castellà i després un sol acte de la *Maria Rosa* en català.

Sembla que algú, directament interessat en coses de teatre, ha preguntat amb molta raó:

—Per què no al revés? *Tota* una obra en català i un sol acte en castellà?

Ha sigut firmat el nomenament d'alcalde de Barcelona.

Aquesta vegada no li ha valgut an en Pich la seva bona sort.

Contra lo que creien molts el *favorescut* ha resultat el senyor Martínez Domingo.

Consti que nosaltres, continuem creient que l'alcalde ideal hauria sigut el senyor Junoy.

D'aquí pocs dies, els mauristes començaran a publicar un setmanari porta-veu del partit de don Antoni Maura.

El títol del tal periòdic serà *La Raza*.

El trobem incomplet.

Se n'hauria de dir *La raza... de Caïn*.

Els republicans, per a protestar de l'actitut del Govern celebren mítings.

Els regionalistes per a protestar de l'actitut del Govern celebren sopars al Tibidabo.

Això vol dir, una de dues: o que'ls regionalistes tenen més quartos, o que tenen més gana que'ls republicans.

AL POBLE SEC

—Carai, home, treieu les escombraries!... No'm comprometeu!

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Demà, dissabte, dia 17

NÚMERO ESPECIAL EXTRAORDINARI
DE
LA CAMPANA DE GRACIA

14 DE JULIOL
¡VISCA LA FRANÇA!

8 planes de text i il·lustració

10 cèntims

Acaba de publicarse

Vient de paraître

KULTUR

Antología bárbara de
los tiempos modernos

◆ ◆ Album de caricaturas ◆ ◆

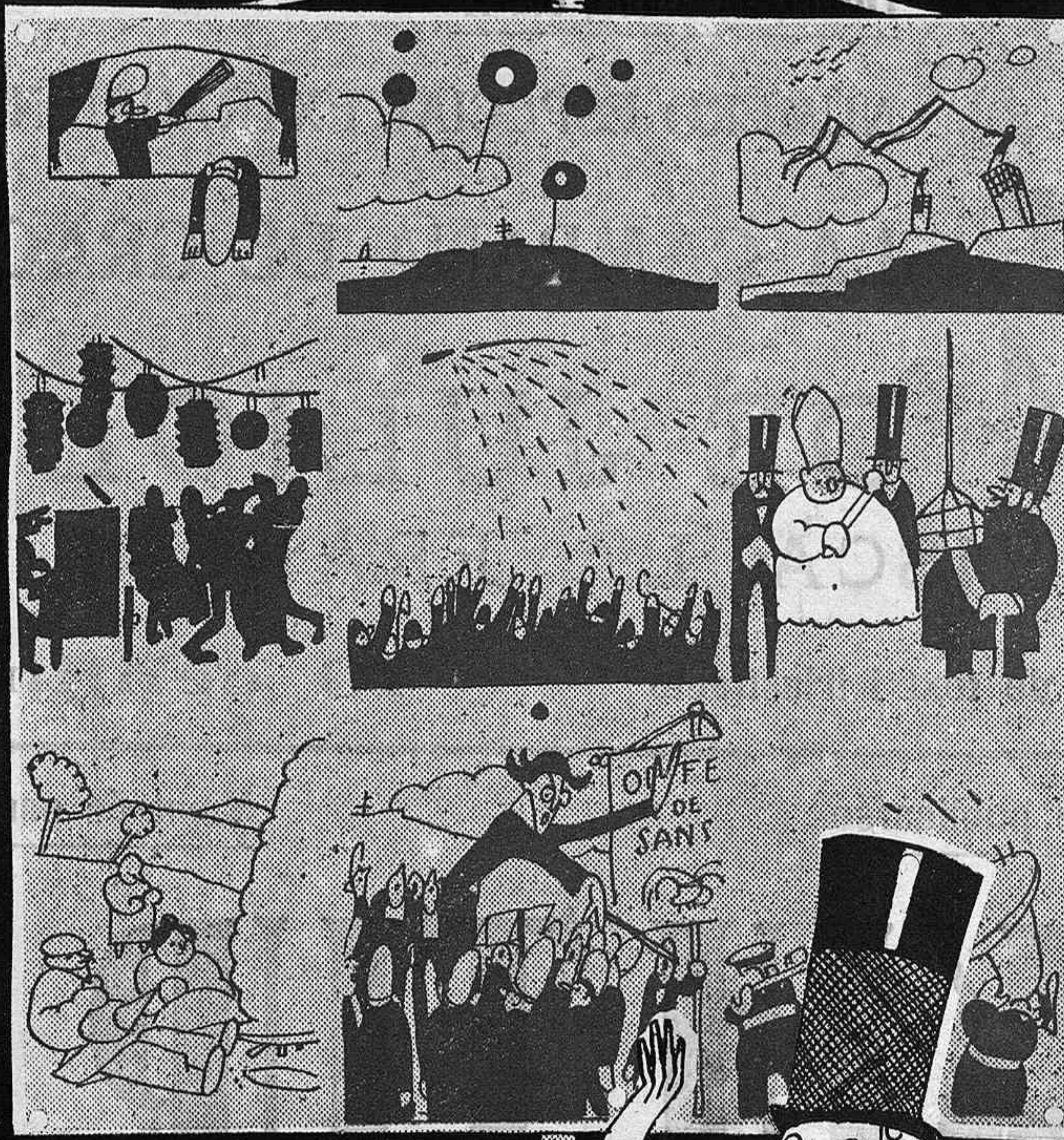
Anthologie barbare
des temps modernes

◆ ◆ Album de caricatures ◆ ◆

UNA PESETA

UN FRANC

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EL FESTIVAL D'INAUGURACIÓ

— Quina llàstima!... Ara les potencies, atrafegades amb la guerra, no s'hi fixaràn!...